

EY2010 Journalist Award SWEDEN

Winner print/online

Hanna Welin

Article title: "Växa upp fattig: Man måste bara fortsätta kämpa" ("Growing up poor: "You just have to keep on fighting"")

Published in: Sydsvenskan, 03/05/2010

Hanna is a freelance journalist based in Lund and Malmö, who writes on a regular basis for Sydsvenskan and Helsingborgs Dagblad. She deals with subjects such as physical and humiliating punishment of children, how young people navigate between conflicting norms of sexual behaviour and arranged marriages. Her motivation is to get close to people, trying to enhance our understanding and tolerance towards each other and the different conditions we live in. Hanna is also a freelance editor for Hemma, Sydsvenskan, focusing on home environments. She has a journalist training and exam in Cultural studies, from Lund University. Her first years as journalist were spent working at Helsingborgs Dagblad.

● VÄXA UPP FATTIG

Raka stolta ryggar, snygga moves och förlösande skratt. Janet Chikane lägger all sin lediga tid på att visa att självkänslan och framtidstron inte ska sitta i vare sig märkes-skor, gatuadress eller föräldrars inkomstkuvert.

”Man måste bara fortsätta kämpa”

● **Onsdag eftermiddag på bussen mellan Rosengård och Kroksbäck.**

Sömnigt lutar sig Janet Chikane mot rutan, blundar till helt kort. De dagliga bussruterna är andhälen i vardagen. Snart ska hon gå av i Kroksbäck och vara danskarären Janet. Den coola, den som flickorna på fritidsgården ser upp till, som har T-shirts med schysta tryck, hårosetter på snedden och rosa nagellack. Som har dansat på P3-guldgalan och med flera svenska hiphopartist, som liknar de coola New York-brudarna från senaste videoklippen, som har blivit någon.

– Jag har berättat för dem att min mamma är städare och förklarar ofta för dem att allting har fina kläder eller rätta Nike-skor, att det inte är det viktiga. Jag och min syster hade inte heller det när vi var små. Jag vill lära flickorna i dansgruppen att stå med rak rygg.

Själv har hon bestämt sig för att aldrig ursäka sin bakgrund.

– Jag hoppas att alla som har det så som vi hade det, ska sluta skämmas.

Hon hoppas av bussen. I fritidsgården Flammans lilla danssal lutar det fotsvett, väggarna är slitet gråskadiga. Ett gäng tio- och elvaåriga tjejer studerar spralligt upp och ned. Vår och en får en kram.

När hon trycker igång bergsprängaren på bänken fyller dan och allrytmen rummet och flickorna lutar omedelbart in i sina inarbetade moves. Janet ropar ut sin uppmuntran och sina bannor.

– Jag vill göra något bra av mitt liv och av flickornas. Jag vill känna att jag behövs, säger Janet Chikane.

Att ge det hon är bra på till flickorna, dansen, är viktigare än pengar. I princip ställer hon upp gratis. Efter heltidjobbet som barnskötare kommer hon hit flera gånger i veckan, för att hålla i dansgruppen, ta med flickorna på tävningar och för att träna med sin egen grupp Bowdown. Flickorna betalar hundra kronor om året för att vara med, mer skulle vara för mycket för flera av dem.

– Jag vill ge flickorna, som kunde ha varit jag själv som barn, hopp. De där tightsen som alla andra har, eller coola skorna, de kan få dem så småningom, man måste bara fortsätta att

”Jagsöker imode och vadsom är ute och inne. Jag har min stil och får inspiration från internet, från tjejerna i USA”, säger Janet Chikane.

kämpa, säger Janet Chikane innan hon höjer volymen.

● **Söndag eftermiddag på Ramels väg, Herrgården.**

Mamma Victoria Quidel fyller soffbordet med skålar: spenatröra, kycklingryta, ris och burkar med läsk. På helgerna brukar de äta tillsammans och alla skockas runt bordet med sina tallriker. För att spara pengar bor de fem barnen fortfarande kvar i fyrrumslägenheten. De delar på rummen. Äldsta dottern som är 26 år har eget, 28-åriga Janet och 20-åriga syster Julie Chikane delar ett, mamman har ett och pappan och sönerna, 35 respektive 19 år gamla, sover i sov-säckar i vardagsrummet.

– Vi har inte haft någon lyx. När ni var mindre gällde det att prioritera, det gick knappt. Inga veckopengar och sådant. Men i jämförelse med hur fattigt jag hade det som barn i Chile tycker jag ändå att jag sett till att vi klarat oss, säger Victoria Quidel.

Janet och Julie Chikane håller med. Vissat har de klarat sig. Men det har haft ett pris. Känslan av att inte kunna få det andra barn får nya kläder, semester eller inträde på Rosengårdsbadet. Men framför allt inte pengar till avgiften för en danskurs, som de drömde så innerligt om när de var yngre.

– Vi såg annorlunda ut eftersom våra kläder ofta var fynd från loppisar, säger Julie Chikane.

Innan pappan blev sjukpensionär jobbade han på en fabrik. Mamman

Inga ursäkter
”Jag hoppas att allasom har det så som vi hade det, ska sluta skämmas.”

Janet Chikane.

80

miljoner människor lever under fattigdomsgränsen i EU. 19 miljoner av dessa är barn. 2010 är utnämnt till det europeiska året för bekämpning av fattigdom och social utestängning i Sverige har ESF-rådet fått regeringens uppdrag att administrera temat, att uppmärksamma och synliggöra fattigdomen i landet.

städade till klockan tio varje kväll och jobbade ofta extra på helgerna för att få pengarna att räcka månaden ut.

– Minns ni när vi alla fick gå och köpa två kycklingar var i affären? Det var ett erbjudande, man fick bara köpa två stycken per person, så mamma skickade hela familjen, en och en, säger Janet Chikane.

Det är sådant Victoria Quidel gör. Kostar brödet två kronor mindre i ena affären och kilopriset på köttfärs är lägre i den andra går hon till båda och handlar. Kläder ärs eller köps på loppisar. I dag har hon fyndat billigt tyg på Ikea som ska sys till överkast åt flickorna.

– Jag minns hur vi stod i kön till Röda Korsets utflykter under sommaren, säger Julie Chikane. Hur stort det var när vi fick följa med till Skånes djurpark. En gång åkte vi till Tosseilla. Oh, det var verkligen the shit för oss.

Snabbt lärde sig Janet och lilla system Julie att klippa sönder T-shirts, mixra och trixa. Rätt breakdancemoves var hårdvaluta i skolan och när de var tretton och elva startade de sin egen dansgrupp. Att familjen inte haderåd till den åtråvärda danskursen skulle inte få stoppa dem. De skulle bli bäst ändå.

Men som tonåringar blev Janet och Julies längtan efter allt de ville ha för stark. Halva barnbidraget behövde mamman, det som blev kvar räckte inte till när de ville se ut som dem med fetare plånbok. Systrarna började smatta.

– Jag ville så gärna ta mig ur rollen som Rosengårdstjej och ha rätt kläder för att hänga med, säger Julie Chikane. Hade vi inte haft så bra familj hade vi kunnat vara knarkare på gatan i dag.

Till slut åkte Julie Chikane fast och polisen knackade på familjens dör.

– Jag visste inget innan dess. Jag jobbade ju alltid och träffade bara er på morgonen. När jag kom hem från jobbet på kvällen så sovni, säger Victoria Quidel.

I dag kan de köpa nya jeans. Både storasyster Marjorie Macarena Quidel och Janet Chikane har fått jobb

Benjamin Anderberg dansar i Janet Chikanes grupp Bowdown. Här visar de Leila Quintos, Aliyah Bergström, Lotti Fogtar, Naomi Quintos och Jamine Tamalao moves att träna på.

På bussen från Rosengård till Kroksbäck har lillebror Thomas Chikane och

som barnskötare. Större delen av lönnerna ger de till mamman, och familjen har nu en helt annan sammanlagd inkomst. Därför är sofforna i vardagsrummet utbytta, en platt-tv står vid sidan om och lillebror Thomas har fått kläder som han är nöjd med av sina systrar.

– Mamma sa alltid att vi skulle fixa skolan för att inte bli städare som hon. Hon visade oss hur mycket det sätter. Vi fick också se hur mycket hon

Kompien Labinot Dauti följt med Janet Chikane.

Systarna Marja och Macarena Guide och Janet och Julie Chikane tittar på bilder från när de var små. "Ser ni så annorlunda såg ut?", säger Julie.

kämpade, säger Janet Chikane. Genom åren har systarna fortsatt att dansa. Höjdpunkten var när de fick dansa på årets P3-guldgalan.

– Nu äntligen känner jag att vi finns med. Att jag är någon, säger Julie Chikane.

● **Tisdagskväll på Kroksbäckers fritidsgränd.**

Ben flyger i vädret, någon går ner i spagat, en annan ställer sig på kompl-

BERÄTTA

● Har du erfarenhet av fattigdom? Berätta på sydsvenskan.se/inpålivet

sens axlar. Janet Chikane går åt sidan, torkar svetten från pannan. Hon har feber och borde bada ner sig, men vill inte göra tjejerna besvikna.

– Dans betyder allt för mig, säger hon.

Hon berättar om glöden hon kan se i småflickornas ögon: att bli någon, att våga sträcka på sig.

Äldre tonåringar samlas på bänkarna runt salen, klappar och nickar uppskattande. Tjejerna vickar, väftar

och snurrar, rakal ryggen framför killarna med huvor på banken.

– Kom igen nu mina dancehall queens! ropar Janet Chikane.

TEXT: HANNA WELIN
Eggenäs
sydsvenskan.se

FOTO: KRISTOFFER HELLMAN
Lindbyns Julians
sydsvenskan.se

FAKTA

Vem är fattig?

● Fattigdom kan räknas på två sätt. Som absolut fattigdom när individens eller familjens ekonomi ligger under den fastslagna summan för ekonomiskt bistånd, och som relativ fattigdom när inkomsten är mindre än 60 procent av medelinkomsten för landets befolkning (EU:s standard).

● Samtidigt som andelen absolut fattiga har minskat de senaste åren, har andelen relativt fattiga ökat. Flest fattiga finns bland invandrare, ensamstående män och ungdomar och i särskilt utsatta bostadsområden.

30,3

procent av barnen i Malmö är fattiga, enligt Rädda Barnens mätning som räknar socialbidragstagare och familjer med låg inkomststandard. 17 procent bor i biståndshushåll. Det är högst i landet. I Lomma är andelen fattiga barn 3,3 procent.

230 000

barn räknas som fattiga i hela landet. Siffrorna är hämtade från Rädda Barnens senaste rapport och bygger på statistik från 2006, när Sverige var mit i en högkonjunktur.

Det senaste årets kris tyder på att antalet fattiga nu ökar. 2009 betalade kommunerna ut 20 procent mer i ekonomiskt bistånd, bortsett från stödet till asylsökande, än året innan.

Källa: Rädda Barnen och Socialstyrelsen.

Klyftorna ökar

● Socialbidragsnormen fastställdes 1985 och baserades på vad som då ansågs vara en skälig levnadsnivå. Summan räknas upp efter inflation och konsumentprisindex, men ingen hänsyn till hur vanor och standard förändras över tid hos befolkningen som helhet.

● Dagens norm bygger till stor del på den 25 år gamla beräkning. Biståndstagares möjligheter att leva ett liv som tillnär Medel-svenskerna har försämrats rejält.

– Så här kommenterar Björn Halleröd, professor i sociologi vid Göteborgs universitet, detta faktum: "Vi måste bestämma oss för vilket samhälle vi vill ha, hur stora klyftor vi accepterar. Skäda som är fattiga följa med på tåget?"

NÄSTA AVSNITT

● Fattiga barn och ungdomar känner ofta skam.

TIPSA OSS!

● Har du egna berättelser, tips på spännande människor eller förslag på ämnen vi bör ta upp så är du välkommen att e-posta, skriva eller ringa. Kontaktoppgifterna hittar du överst på sidan. Jag ser fram emot att höra av dig!

MARIA WEINER
Redaktör, Inpå livet

Translation

Growing up poor

“You just have to keep on fighting”

Proud, straight backs, cool moves and a good laugh. Janet Chikane devotes all her free time to showing that self-confidence and hope for the future don't depend on designer shoes, what street you live in or how much your parents earn.

Wednesday afternoon, on the bus between Rosengård and Kroksbäck.

Janet Chikane leans against the window sleepily and dozes off for a moment. Her daily bus journeys are a welcome break in her schedule. Soon she'll get off at Kroksbäck and become Janet the dance teacher. The cool lady the girls at the leisure centre look up to, the one with t-shirts with cool prints, rosettes in her hair and pink nail varnish. The one who danced at the P3 golden gala and alongside Swedish hip-hop stars who look like cool brothers from New York on the latest video clip, the one who has become someone.

“I've told them my mum is a cleaner, and I'm always telling them that not everyone has fine clothes or the right Nike shoes, that isn't important. Me and my sister didn't have those either when we were small. I want to teach the girls in the dance group to stand with their heads held high.”

For herself, she has decided never to apologise for her background.

“I hope everyone who lives like we did will stop being ashamed.”

She jumps off the bus. In the little dance hall at the Flamman leisure centre, it smells of feet and the walls are worn and dirty grey. A gaggle of ten and eleven-year-old girls bounce friskily up and down. Each of them gets a hug.

When she switches on the ghetto-blaster on the bench, the dance-hall rhythms fill the room and the girls immediately start on their practised moves. Janet shouts encouragement and scolds.

“I want to make something good of my life and the girls.’ I want to feel needed,” says Janet Chikane.

Giving the girls what she's good at – dancing – is more important than money. She basically works for free. After her full-time job as a child carer, she comes here several times a week to hold the dance group, take the girls to contests and train with her own group, Bowdown. The girls pay one hundred SEK a year to take part – more would be too much for many of them.

“I want to give these girls, who might have been me as a child, hope. Those tights everyone else has, or cool shoes, they can get those eventually, but they just have to go on fighting,” says Janet Chikane before turning up the volume.

Sunday afternoon at Ramels väg, Herrgården.

Mother Victoria Quidel is laying the coffee table with bowls: spinach puree, chicken casserole, rice and cans of soft drinks. At weekends they usually eat together and everyone crowds round the table with their plates. To save money, the five children still live at home in the three-bedroom flat. They share rooms. The eldest

daughter, 26, her own room, 23-year-old Janet and her 20-year-old sister Julie Chikane share one, their mother has one and their father and sons, 35 and 19, sleep in sleeping bags in the living room.

“We don’t have any luxury. When we were smaller we had to prioritise, things went short. No pocket money or anything. But compared to how poor I was as a child in Chile I still think I made sure we managed OK,” says Victoria Quidel.

Janet and Julie Chikane agree. They have certainly managed. But it’s come at a price. The feeling of not being able to have what other children got: new clothes, holidays or being able to go to Rosengård swimming pool. But above all, no money for a dance course, which they dreamed of so passionately when they were younger.

“We looked different because our clothes were often things we picked up at flea markets,” says Julie Chikane.

Before their father went on an invalidity pension, he worked in a factory. Their mother cleaned until ten pm every day and often worked extra at weekends to get the money to last the month.

“Do you remember when we all had to go and buy two chickens each at the shop? It was an offer, you were only allowed to buy two each, so mum sent the whole family, one by one,” says Janet Chikane.

That’s the kind of thing Victoria Quidel does. If bread costs two SEK less in one shop and mince is cheaper by the kilo in another, she’ll go to both to shop. Clothes they either fall heir to or buy at flea markets. Today, she has found two cheap pieces of fabric at Ikea which she’ll sew into bedspreads for the girls.

“I remember how we queued for the Red Cross excursions in the summer,” says Julie Chikane. How great it was when we got to go to Skåne Zoo. Once we went to Tosselilla. Oh, that was really the shit for us.”

Janet and younger sister Julie quickly learned to cut up t-shirts, mix and match. The right breakdance moves were hard currency at school, and when they were 13 and 11, they started their own dance group. They weren’t going to be stopped just because the family couldn’t afford the much-coveted dance class. They were still going to be the best.

But as teenagers, Janet and Julie’s longing to have everything they wanted got too strong. Their mother needed half of their child support, and what was left wasn’t enough when they wanted to look like those with more money. So the sisters started to steal.

– “I so much wanted to get out of my role as this girl from Rosengård and have the right clothes to hang in,” says Julie Chikane. “If we hadn’t had such a good family, we might have been doing drugs on the streets today.”

In the end, Julie Chikane was arrested and the police were knocking on the family’s door.

“I knew nothing before that. I was working the whole time and only met you in the mornings. When I came home in the evenings from work you were already asleep,” says Victoria Quidel.

Today they can buy new jeans. Both big sister Marjorie Macarena Quidel and Janet Chikane have got jobs as child carers. They give a large part of their wages to their mother, and the family now has a total income of a very different order. So there are new sofas in the living room, a flatscreen TV beside it, and little brother Thomas has got clothes he likes from his sisters.

“Mum always said we should finish school so we wouldn’t be cleaners like her. She showed us how tiring it is. And we could see how much she was struggling,” says Janet Chikane.

Over the years, the sisters have continued to dance. The highlight was when they took part in the annual P3 golden gala.

“Now, at last, I feel that I belong. That I am someone,” says Julie Chikane.

- Tuesday evening at Kroksbäck leisure centre.

There are legs flying all over the place, someone doing the splits, someone else standing on their friend’s shoulders. Janet Chikane goes to one side, dries the sweat off her brow. She has a high temperature and should be in bed, but she doesn’t want to disappoint the girls.

“Dance means everything to me,” she says.

She talks about the glow she can see in the little girls’ eyes: to be someone, to dare to push yourself.

The older teenagers gather round the benches at the edge of the room, clapping and nodding enthusiastically. The girls sway, wave and twirl, backs straight, in front of the boys lying on the bench.

“Come on now, my dance hall queens!” shouts Janet Chikane.

The national winner was selected by a national jury which consisted of:

- Gabriella Nilsson, EC Representation
- Christian Råbergh, Programme Director Swedish ESF Council (NIB)
- Lotta Gröning, Journalist Expressen Newspaper
- Dilsa Demirbag-Sten, National Ambassador, Freelance journalist and author
- Sonja Wallbom, EAPN Executive Committee member
- Helene Sigfridsson, National Ambassador, Head of Makalösa Föräldrar